

(ratione inquietæ mentis) ad peccatores (ubi cogitata proruperunt in externum opus habitumq; longum: & ab iis ad derisores (qui prorsus pertinaciter non modo peccant, sed & peccando sibi placent, aliosque omnes deludunt.) Sic ascendit quoque ab ambulatione (vel secessu) ad stationem (ceu tranquilliolem vel firmiorem adhuc comorationem,) & demum ad sessionem, quæ securam planè quietem involvit; adeoque omnes corporis situs huc allati omne quoque impiorum commercium penitus declinandum esse docent. Ex versu hoc frequentationem spectaculorum illicitam probat Tertull. spectac. cap. III. fol. 404.

EXPLICATIO VERSUS II.

וְיָחֹדֵד בְּלֵב הַפֶּה *sed in Lege Johovæ voluntas ejus:*) Tot variis impiorum conatibus unum opponitur legis studium, ceu cuncta in se complectens bona. Circa istud verò requiritur (1) intimus amor & oblectatio (2) indefessa tractatio seu meditatio. Voce legis autem quæ ebr. dicitur הַיָּהוָה (à יָהוָה projecit; vel sagittam, quod est jaculari; vel guttulas, quod est plueret; vel doctrinam, quod est informare, eò quod & hæc aculeos in mente relinquit, & ne ἀμαρτάνωμεν aberremus; faciat, vel quod instar imbris aridas fecundet mentes:) Davidis tempore intelligebantur quinque libri Mosis (qui ipsi sic appellantur Jof. IIX, 31. 32. ut & hodiè apud Judæos;) & forte Josuæ & Judicum libri, qui soli tunc extabant. Postea verò hac voce expressa quoque est omnis divina revelatio, literis mandata, ad quam velut certum perpetuumque oraculum, omnes Deum requirentes abiegentur Jof. IIX, 20. (ad quem locum vid. Dorscheum pentad. Disp. 1. th. 9.) sic Jof. I, 10. c. IIX, 16. c. V, 24. &c. Nos itaque hac voce intelligimus omnes scripturæ sacræ libros Σκοπιεύς, in quibus voluntatem Dei tam legalem, quam evangelicam, perfectè jam revelatam habemus, cujus utriusque cognitio omni, veram beatitudinem quærenti, summè est necessaria. (Alias hujus vocabuli significationes vide apud Meisnerum l. 1. de legib. quæst. 1.) In hac ergo sacræ pagina omnis ac intima piorum sita est delectatio, qualis aliàs חֶפֶץ propensio, desiderium aut oblectatio solet esse in gemmis, quæ dicuntur אֲבִנֵי הַפֶּה Jof. LIV, 14. (Prov. III, 15. c. VIII, 11. & 19.) aut circa sponsam vel amasiam Gen. XXXIV, 19. Esth. II, 14. Jof. LXII, 4. omnis cura aut studium, alles Bornehmen / uti Luth. reddit Cohel III, 1. Sic itaque pius delicias suas quærit, non in frivolis mundi vanitatibus, sed in solo Dei verbo, ceu solidissimo, securissimo, durabilissimo, atque ad æterna gaudia verasque delicias nos deducente bono. Hoc, ceu thesaurum vel sponsam suam unicè amat, collustrat, custodit, veneratur. Eleganter Ambrosius h. l. ille plenè meditatur, qui ipse sibi lex est, scriptum in corde suo opus legis intendens.

וּבְחֹדֵד יוֹמָם וּלְיָלִיָּהּ *in lege ejus meditatur die ac nocte:*) Reperitur denuo nomen legis ceu rei adeò caræ ac pretiosæ, cujus vel solo nomine intime delectantur pii; simpliciter enim dici potuisset וְיָחֹדֵד in ea. quod loquendi genus Aben Esra h. l. dicit רִרְךָ צְהוּהָ claritatem seu nitorem dicendi, ubi scil. loco affixi reperitur nomen ipsum ob vitandam ambiguitatem. In hac lege Dei pius meditatur יְהוָה (meditabitur h. e. perpetuo meditari solet; ceu de hac præsentis, per præteritum aut futurum descriptione dixi-

A mus ad הַלֵךְ *vers. 1) tam corde, ut Psal. XLIX, 4. quam ore, ut Psalm. XXXV, 28. לְשׁוֹנֵי תִרְגָּו* quomodo exponit h. l. Aben Esra allegatis utrisque locis: (melius quam Rasche, qui de sola cordis meditatione accipi censet.) Hoc namque verbum significat sollicitam cordis expensionem vel discursum, cum quis secum loquitur, & tacitè quasi immurmurat, quomodo v. g. aliquis secum meditatur de ferendo responso Prov. XV, 28. aut devotè expendit Dei mirabilia Psal. LXXXVII, 13. CXLIII, 5. Deinde etiam accipitur de externâ labiorum motione atque articulo sonò, qui ex tali cordis motu pravio, veluti campanæ sonus extrahentis pulsu, oriri solet: ita Job. XXVII, 4. de labiis iniqua vel dolos efferentibus adhibetur: de veritatis verò prolatione, Prov. VIII, 7. confer Psal. XXXV, 28. Jof. LIX, 3. Inde Chaldaus quoque reddit מְרִנָּה *cantat, & Luth. vedet.* Tale igitur studium industrium pius exercet erga verbum: tam interiorius meditando, expendendo, animæque intimè imprimendo, post quod spontè sequitur ipsa praxis ac viva operis expressio; quam exteriorius lingua id profitendo, aliosq; informando crebrius. Idq; non semel sed יוֹמָם וּלְיָלִיָּהּ *interdiu ac noctu, non quidem ut præter hoc studium nec edat, bibat, dormiat aut opificium officiumve exercent, sed quod ob intimam delectationem nullatenus abjicere queat ejus memoriam; velut evenire solet iis, qui res adamatas, etiam aliud agendo, subinde memorant, imò somniant; adeo planè abstinere nequeunt. Ubi contra hypocritæ vel obiter saltem ac perfunctoriè verbum DEI tractant, ac facilè rursus ejusdem obliviscuntur. Eadem phrasim interdiu ac noctu, de verbi meditatione habetur Jof. I, 8. de lacrymis continuis Psalm. XLII, 4. Jer. VIII, 23. & alibi: adeoque proverbialiter notat studium indefessum, ubi cessante effectu, manet affectus; ita ut inter alia negotia observentur tamen nostris mentibus Dei mandata instar regulæ perpetuæ, quam sequamur. (יוֹמָם est adverbium in fine per ם formatum, ut יוֹמָם הַיָּמִים &c.)*

EXPLICATIO VERSUS III.

וְיִהְיֶה כְעֵץ *erit sicut arbor:*) Post declarata pii studia sequitur jam ejusdem felix conditio; adeoque simili illustratur primum Psalms vocabulum אֲשֵׁרֵי *beatitudines*, quod scil. pius hujusmodi fortunatusque Verbi scrutator futurus sit non instar arescentis cujusdam herbulæ aut graminis; sed sicut arbor seu palma (uti nos Germani dicimus baumstarcker Mann / &c.) quæ ratione (1) loci commodi, plantata juxta decursus aquarum, (2) ratione fructuum, non sit sterilis, sed in tempore eos ferat, (3) ratione foliorum seu ornatus, perpetuo sit iis vestita. Transfit autem ad hoc simile per copulam (וְ) quam Syrus & Lutherus omittunt, ceu nudè conversivam, præteriti; Junius verò & Piscator reddunt, enim, qui significatus alias occurrit Psalm. LX, 13. CVIII, 13. Prov. IV, 18. &c. Genebrardus exponit, sanè. Parum verò interest, sensu manente salvò. Et si Vav pro conversivo acceperis, verbum הָיָה reddendum erit cum Junio (erit:) aut in præsentem cum Luthero, der ist / ceu dictum de hoc idiotismò ad vers. 1: (הַלֵךְ) Appellatur autem arbor generali voce עֵץ, quæ lignum notat tam aridum, quam florens, & hic in specie, pro ratione descriptionis sequentis, vel oleam, vel palmam,